

Unios notatserie
nr. 2/2010

Ny pensjonistbeskatning
- kommentarer til regjeringens forslag

Erik Orskaug, sjeføkonom i Unio

12. april 2010

<u>Innhold</u>	<u>Side</u>
Dagens skatteregler for pensjonister	4
En sammenlikning av skatt på pensjonsinntekt og lønnsinntekt.....	6
Kort om regjeringens høringsforslag.....	8
En sammenlikning av regjeringens høringsforslag med dagens pensjonistbeskatning	9
Ny regulering gir redusert skatteøkning over tid	10
Alternative beregninger som skjermer gjennomsnittlige pensjoner	12
Pensjonsreformen og ny pensjonistbeskatning	15

Unios notatserie på www.Unio.no (utdrag)

- Nr 1 2006 Pensjonsopptjening for studier
- Nr 1 2007 Tjenestedirektivet – en oversikt
- Nr 6 2007 Personellbudsjett for velferdstjenester i lys av Soria Moria, oppdatert juni 2007
- Nr 7 2007 Uføreutvalget – en kort presentasjon og noen foreløpige vurderinger
- Nr 8 2007 Arbeidsmiljø, sykefravær og inkludering
- Nr 1 2008 Unios innspill til Likelønnskommisjonen januar 2008
- Nr 2 2008 AFP-utvalget, en kort presentasjon og noen kritiske merknader
- Nr 4 2008 Skift/turnus og deltid
- Nr 5 2008 Kan ny AFP i privat sektor overføres til offentlig sektor?
- Nr 1 2009 Makt og innflytelse i EU – fagbevegelsens rolle
- Nr 2 2009 Unios innspill til regjeringen Stoltenberg i forkant av 2010-budsjettet
- Nr 3 2009 OfTP-utvalget – en kort presentasjon og noen kritiske merknader til rapporten
- Nr 4 2009 Unios kommentarer til Revidert budsjett 2009 og Kommuneproposisjonen 2010
- Nr 5 2009 Offentlig tjenestepensjon – om meklingsresultatet 2009
- Nr 6 2009 En oversikt over lønn for ledere i kommunesektoren
- Nr 7 2009 Unios kommentarer til forslaget til statsbudsjett for 2010
- Nr 1 2010 Unios innspill til regjeringen Stoltenberg i forkant av 2011-budsjettet

Unios notatserie gir bakgrunn og kommentarer til aktuelle faglige og politiske spørsmål. Her trykker vi også Unios syn i viktige høringssaker og våre innspill i forbindelse med statsbudsjett mv.

Sammendrag

- Regjeringens forslag til ny pensjonistbeskatning gir skattelette for pensjonsinntekter under 281 000 kroner og skatteøkning for pensjoner over dette "skjæringspunktet". Lavt "skjæringspunkt" vil gi skatteøkning for 60-70 prosent av de heltidsansatte i offentlig sektor som går av med offentlig tjenstepensjon. Ansatte i privat sektor med tilsvarende pensjoner vil bli rammet i like sterk grad. Notatet presenterer alternative beregninger som skjærmer offentlig ansatte med gjennomsnittsinntekter mot skatteøkning.
- Regjeringen går radikalt til verks i forslaget til ny pensjonistbeskatning. Særfradraget for alder fjernes. Videre fjernes skattebegrensingsregelen for pensjonister og med den formuestillegget i inntektsgrunnlaget for beregning av skatt etter skattebegrensingsregelen. Knappt noen vil savne dette kompliserte regelverket eller den politiske krangelen om særfradraget for alder som har stått nominelt stille siden 2005.
- Regjeringens forslag om et nytt fradrag direkte i skatt for pensjonsinntekter tar vare på de fordelingsmessige hovedtrekkene i dagens system. Pensjonsinntekter vil fortsatt skattes langt gunstigere enn tilsvarende lønnsinntekter, særlig de lavere pensjonsinntektene.
- Pensjonen for en heltidsansatt i offentlig sektor med gjennomsnittslønn anslått til 425 000 kroner i 2010, vil i dag utgjøre rundt 295 000 kroner. Med regjeringens forslag vil denne personen få en skatteøkning på 2 300 kroner.
- Gjennomsnittslønna for heltidsansatte i hele økonomien anslås til 450 000 kroner i 2010. Offentlig ansatte eller ansatte i privat sektor med tilsvarende pensjon (310 000 kroner) vil få en skatteøkning på 5 500 kroner med regjeringens forslag.
- For de fleste pensjonsinntekter under 281 000 kroner, gir regjeringens forslag skattelette på 2 100 - 3 900 kroner.
- Ny regulering av løpende pensjoner vil gi lavere effektiv skattesats over tid for den enkelte pensjonist hvis fradrag og fradragsgrenser i skattesystemet lønnsjusteres. Lave pensjoner vil dermed over tid komme enda gunstigere ut, mens de som får skatteøkning med regjeringens forslag over tid vil få noe av tapet "kompensert". Dette er ikke kommentert i regjeringens høringsnotat.
- Regjeringen sier at skatteomleggingen vil være provenynøytral. Det er uklart om det er tatt hensyn til at økende utdanning og økt etterspørsel etter arbeidskraft vil gi flere som jobber heltid og dermed vil få en høyere pensjon og skattesats som pensjonist. Det er tatt hensyn til at skatteomleggingen gjør det mer gunstig å jobbe ved siden av pensjon. Arbeidsinsentivene i forslaget er gode.
- Profilen i forslaget med skattelette under 281 000 kroner og skatteøkning over, kan forstås ut fra de store utslagene fleksibiliteten i den nye pensjonsreformen vil gi. De som er utslitt og velger å ta ut pensjon tidlig vil få lav pensjon. Disse vil med forslaget få skattelette. De som står lenge i arbeid vil få høy pensjon og skatteøkning. Forslaget bøtter således på noen av de sosialt sett mindre gode sidene av pensjonsreformen. De utslitte støttes og de utholdne snytes.

12. april 2010

Ny pensjonistbeskatning

Regjeringens forslag til ny beskatning av pensjonsinntekter går radikalt til verks og sender gamle "kampfradrag" som særfradraget for alder på skraphaugen. Den erkesosialdemokratiske skattebegrensningsregelen går samme veien. Til erstatning for de reglene som til nå har gitt lav eller ingen skatt for pensjonister med lave pensjonsinntekter kommer et nytt skattefradrag. Som alltid når skattesystemet endres blir det "tapere" og "vinnere". Denne gangen er det de med middels og høye pensjoner som får svi. Offentlig ansatte med gjennomsnittsinntekter vil som pensjonister få flere tusen kroner i økt skatt. Lavere pensjoner får skattelette. Regjeringen begrunner ikke de fordelingsmessige utslagene av forslaget. Det nye skattesystemet for pensjonister skal ifølge regjeringen først og fremst støtte opp under et mer fleksibelt pensjonssystem.

Notatet gir først en kort oversikt over dagens skatteregler for pensjonister. Så presenteres og kommenteres regjeringens forslag til endringer (ref. høringsnotat fra Finansdepartementet av 3. mars 2010). Til slutt presenteres noen alternative beregninger som bl.a. skjerner gjennomsnittlige inntekter mot de foreslåtte skatteøkningene.

Regjeringen tar sikte på å legge fram nye skatteregler for pensjonsinntekter i statsbudsjettet for 2011 slik at de nye reglene vil gjelde fra inntektsåret 2011. Forslaget er på høring fram til 3. mai 2010. Unio tar sikte på å gi en egen høringsuttalelse.

Dagens skatteregler for pensjonister

Pensjonister skattes i dag etter to sett regler: Den "ordinære" pensjonistbeskatningen blir brukt på de med middels og høyere pensjoner, mens skattebegrensningsregelen brukes på de lavere pensjonsinntektene.

Skattebegrensningsregelen

Den særskilte skattebegrensningsregelen for pensjonister gir etter skattereglene for 2010 nullskatt for pensjoner opp til omlag 152 000 kroner (minstepensjon er på 143 568) og skattereduksjon sammenliknet med de "ordinære" skattereglene for pensjonister helt opp til pensjoner på 247 000 kroner.

For lave og middels pensjoner beregnes et eget skattegrunnlag som det skattes 55 prosent av. Med satsene for 2010 beregnes skatten etter skattebegrensningsregelen slik:

Brutto pensjon

- Minstefradrag, sats 26 prosent, maks 60 950 kroner
- + Formuestillegg, 1,5 prosent av formuen over 200 000 kroner
- Skattefri nettoinntekt 113 700 kroner
- = Skattegrunnlag det skal betales 55 prosent skatt av

Den "ordinære" pensjonistbeskatningen

Pensjoner som i 2010 er større enn 247 000 kroner skattlegges etter de "ordinære" skattereglene for pensjonister. Med satsene for 2010 ser det slik ut:

- Trygdeavgift på 3 prosent av brutto pensjon
- 28 prosent skatt på alminnelig inntekt. Alminnelig inntekt (nettoinntekt) framkommer ved at en fra brutto pensjon trekker fra personfradrag (42 210 kr), minstefradrag for pensjonister (26 pst av brutto pensjon, maks 60 950 kr) og særfradrag for alder (19 368 kr)
- Eventuell toppskatt

Tabell 1 viser utslagene av den gunstige skattebegrensingsregelen sammenliknet med den "ordinære" pensjonistbeskatningen. I inntektsgrunnlaget for beregning av skatt etter skattebegrensingsregelen inngår et formuestillegg på 1,5 prosent av formue over 200 000 kroner. I tabell 1 er det beregningsmessig lagt til grunn at pensjonistene har en formue som er dobbelt så stor som brutto pensjon. En pensjonist med en brutto pensjon på 200 000 kroner får dermed et tillegg til inntekten i beregningsgrunnlaget for skattebegrensingsregelen på 3000 kroner $((400\ 000 - 200\ 000) * 1,5 \text{ pst})$.

Tabell 1: Skatt på pensjonsinntekt etter skattebegrensingsregelen og "ordinær" pensjonistbeskatning, regler for 2010, enslig, kroner og prosent

Brutto pensjon	125 000	151 600	200 000	247 100	275 000
<i>Utregning etter skattereduksjonsregelen</i>					
- minstefradrag	32 500	39 400	52 000	60 950	60 950
= Alminnelig inntekt før person- og særfradrag	92 500	112 200	148 000	186 150	214 050
+ 1,5 pst av formue > 200.000	750	1 500	3 000	4 400	5 300
= Beregningsgrunnlag for skattebegrensning	93 250	113 700	151 000	190 550	219 350
- skattefri nettoinntekt	113 700	113 700	113 700	113 700	113 700
= Beløp det skal betales 55 pst skatt av	0	0	37 300	76 850	105 650
A: Skatt med skattebegrensning	0	0	20 500	42 300	58 100
<i>Utregning etter "ordinær" pensjonistbeskatning</i>					
- personfradrag	42 210	42 210	42 210	42 210	42 210
- minstefradrag	32 500	39 400	52 000	60 950	60 950
- særfradrag for alder	19 368	19 368	19 368	19 368	19 368
= Alminnelig inntekt etter person- og særfradrag	30 900	50 600	86 400	124 600	152 500
Skatt på alminnelig inntekt 28 pst	8 700	14 200	24 200	34 900	42 700
+ trygdeavgift 3 pst av brutto pensjon	3 700	4 500	6 000	7 400	8 200
= B: Skatt med "ordinær" pensjonistbeskatning	12 400	18 700	30 200	42 300	50 900
Skattenedsettelse (B-A hvis B>A, hvis ikke 0)	12 400	18 700	9 700	0	0
Skatt pensjonsinntekt (A hvis A<B; B hvis B<A)	0	0	20 500	42 300	50 900
- i pst av brutto pensjon	0,0	0,0	10,3	17,1	18,5

Av tabell 1 ser vi at:

- Det betales ikke skatt av pensjonsinntekter opp til 152 000 kroner. Sammenliknet med den "ordinære" pensjonistbeskatningen er skattenedsettelsen etter skattebegrensingsregelen 18 700 kroner for en pensjon på 152 000 kroner
- En pensjonist med 200 000 kroner i pensjon skatter omlag 10 pst av brutto pensjon
- En pensjonist med 247 000 kroner har ingen skattenedsettelse etter skattebegrensingsregelen, dvs. at den "ordinære" pensjonistbeskatningen vil gjelde for pensjoner som er større enn dette
- En pensjon på 275 000 kroner skattlegges med 18,5 prosent.

En sammenlikning av skatt på pensjonsinntekt og lønnsinntekt

Sammenlikner en de "ordinære" skattereglene for pensjonister med skattereglene for lønnstakere er det to forhold som gir pensjonsinntekter lavere skatt og et som trekker i motsatt retning.

- Trygdeavgiften på 3 pst er lavere enn for lønnstakere som har en sats på 7,8 prosent. For en pensjon på 300 000 kroner utgjør denne satsforskjellen 14 400 kroner lavere skatt enn for en tilsvarende lønnsinntekt
- Særfradraget for alder på 19 368 kroner utgjør en skattefordel på 5 423 kroner
- Minstefradraget har en lavere sats på 26 prosent og lavere maksimumsgrense på 60 950 kroner, for lønnstakere er satsen 36 prosent og det maksimale fradraget 72 800 kroner. For inntekter som har full effekt av minstefradraget (over 234 400 kroner for pensjonsinntekter) utgjør forskjellen i skattefordel 3 318 kroner i lønnstakernes favør

Samlet er skattefordelene for pensjonsinntekt sammenliknet med lønnsinntekt betydelige. I Nasjonalbudsjettet for 2010 er den samlede fordelten anslått til 21 mrd. kroner.

Skatteinntektene for stat og kommuner ville med andre ord økt med 21 mrd. kroner om pensjonistene hadde blitt skattlagt på samme måte som lønnstakerne. Det er selvsagt gode fordelingsmessige grunner til at lave pensjoner skal skattes lavt eller unntas skatt. De lave pensjonene ligger godt under de laveste lønningene for heltidsansatte. Ikke fullt så gode grunner er det for at de høyeste pensjonene skal skattes betydelig lavere enn tilsvarende lønnsinntekter.

Noen trekker fram "urettferdigheten" i at spesielle skattearter eller spesielle fradrag har forskjellig verdi for pensjonister og lønnstakere, f.eks. at minstefradraget er mindre verdt for pensjonister enn lønnstakere. I dette tilfellet kan forskjellen begrunnes med at minstefradraget for lønnsinntekt skal stimulere til arbeid, det er derfor naturlig at dette er større for lønnsinntekt. En sammenlikning av skattereglene for pensjonister og lønnstakere må se på helheten, hvor mye betales det i skatt. Her er det ingen tvil, pensjonsinntekt skattes gunstig.

Tabell 2 gir en sammenlikning av skatten for pensjonister og lønnstakere med inntekter fra 125 000 - 275 000 kroner. Det er forutsatt samme formuestillegg i beregningen etter skattebegrensingsregelen som i tabell 1. Av tabell 2 ser vi at:

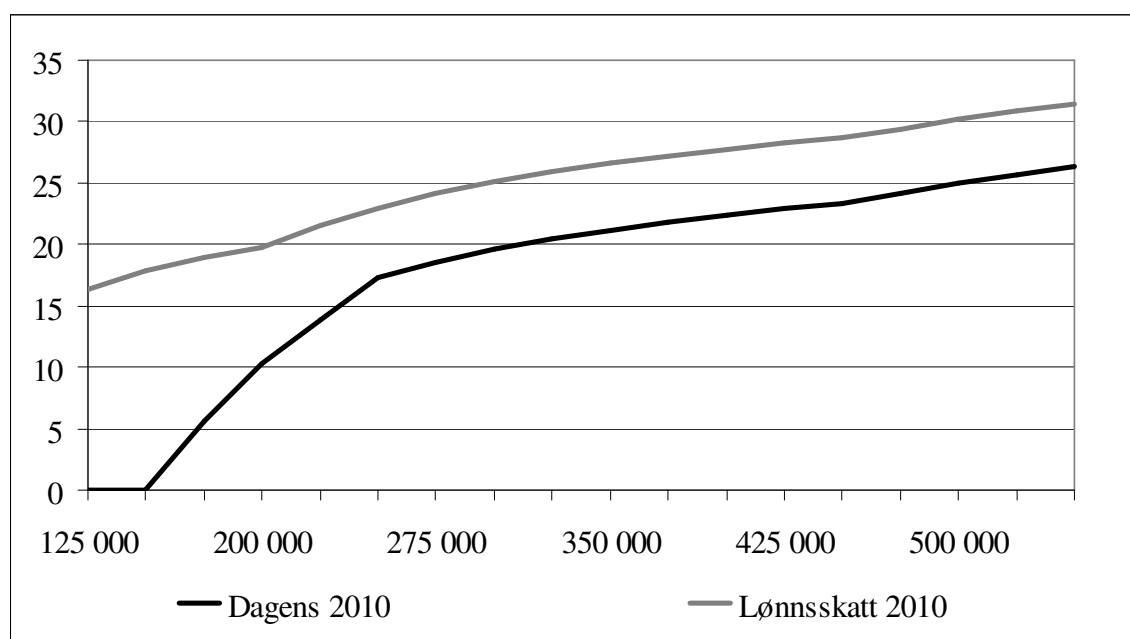
- En deltids lønnsinntekt på 152 000 kroner skattlegges med 27 000 kroner tilsvarende 17,9 pst, mens den samme inntekten som pensjonist (litt over minstepensjon) er skattefri. Begrunnelsen for en slik forskjellsbehandling er at mange pensjonister har en lav pensjon som eneste inntekt, mens en lønnsinntekt på 152 000 kroner er en deltidsinntekt som for de fleste kommer i tillegg til andre inntekter i husholdningen
- For pensjonsinntekter på 247 000 og 275 000 kroner (hvor den "ordinære" pensjonistbeskatningen gjelder) og sammenliknbare lønnsinntekter er forskjellene i beskatning mellom pensjon og lønn mindre, omlag 5,5 prosentpoeng eller 15 000 kroner

Tabell 2: Skatt for pensjonsinntekter og lønnsinntekter, regler 2010

Brutto pensjon/lønn	125 000	151 600	200 000	247 100	275 000
Pensjonistskatt	0	0	20 500	42 300	50 900
- pensjonistskatt i pst av brutto pensjon	0,0	0,0	10,3	17,1	18,5
Skatt på lønn tilsvarende brutto inntekt	20 300	27 200	39 600	56 300	66 200
- lønnstakerskatt i pst av brutto lønn	16,3	17,9	19,8	22,8	24,1

I figur 1 vises skatten for sammenliknbare pensjonsinntekter og lønnsinntekter på samme måte som i tabell 2 for pensjonsinntekter opp til 550 000 kroner. Også her er det forutsatt samme formuestillegg i beregningen etter skattebegrensingsregelen som i tabell 1.

Figur 1: Skatt for pensjonsinntekter og lønnsinntekter, regler 2010

Kort om regjeringens høringsforslag

Regjeringen foreslår i høringsnotatet å erstatte dagens skattebegrensningsregel med et skattefradrag på inntil 28 000 kroner som avkortes mot størrelsen på pensjonsinntekten og etter pensjonsgrad i folketrygden. Har du f.eks. tatt ut halv folketrygd blir maks skattefradrag 14 000 kroner. Videre foreslår regjeringen å fjerne særfradraget for alder.

Skattereglene for pensjonister blir med regjeringens forslag:

- Brutto pensjon skattlegges med 4,7 pst trygdeavgift
- Minstefradraget beholder dagens lave sats på 26 prosent, men det maksimale minstefradraget økes til 72 800 kroner (samme som for lønnsinntekt)
- Personfradraget på 42 210 kroner beholdes (samme som for lønnsinntekt)
- Et nytt fradrag direkte i skatt på maksimalt 28 000 kroner

Tabell 3: Regjeringens forslag til ny pensjonistbeskatning

Brutto pensjon	156 500	175 000	200 000	250 000	300 000	321 200	400 000
- personfradrag	42 210	42 210	42 210	42 210	42 210	42 210	42 210
- minstefradrag	40 700	45 500	52 000	65 000	72 800	72 800	72 800
Alminnelig inntekt (nettoinntekt)	73 600	87 300	105 800	142 800	185 000	206 200	285 000
Skatt alminnelig inntekt 28 pst	20 600	24 400	29 600	40 000	51 800	57 700	79 800
+ trygdeavgift 4,7 pst (av brutto)	7 400	8 200	9 400	11 700	14 100	15 100	18 800
- skattefradrag	28 000	24 800	20 600	12 100	3 600	0	0
= Pensjonistskatt	0	7 800	18 400	39 600	62 300	72 800	98 600
- i pst av brutto pensjon	0,0	4,5	9,2	15,9	20,8	22,7	24,6

Tabell 3 viser hvordan forslaget slår ut. Vi ser at:

- Det skal ikke betales skatt av pensjonsinntekter opp til 156 500 kroner. Opp til denne grensen gis det fullt skattefradrag på 28 000 kroner (ingen avkorting mot pensjonsinntekt)
- Skattefradraget avtrappes mot pensjonsinntekt og har ingen effekt for pensjonsinntekter over 321 200 kroner

Provenynøytralt

I høringsnotatet sies det at det nye skatteforslaget på kort sikt redusere skatteinntektene med 400 millioner kroner. Finansdepartementet legger derimot til grunn at forslaget øker arbeidstilbudet og at endringene derfor på sikt vil være provenynøytral.

Det er uklart om det er tatt hensyn til at økende utdanning og økt etterspørsel etter arbeidskraft vil gi flere som jobber heltid og dermed vil få en høyere pensjon og høyere effektiv skattesats

som pensjonister. Det er tatt hensyn til at skatteomleggingen gjør det mer gunstig å jobbe ved siden av pensjon. Arbeidsinsentivene i forslaget er gode.

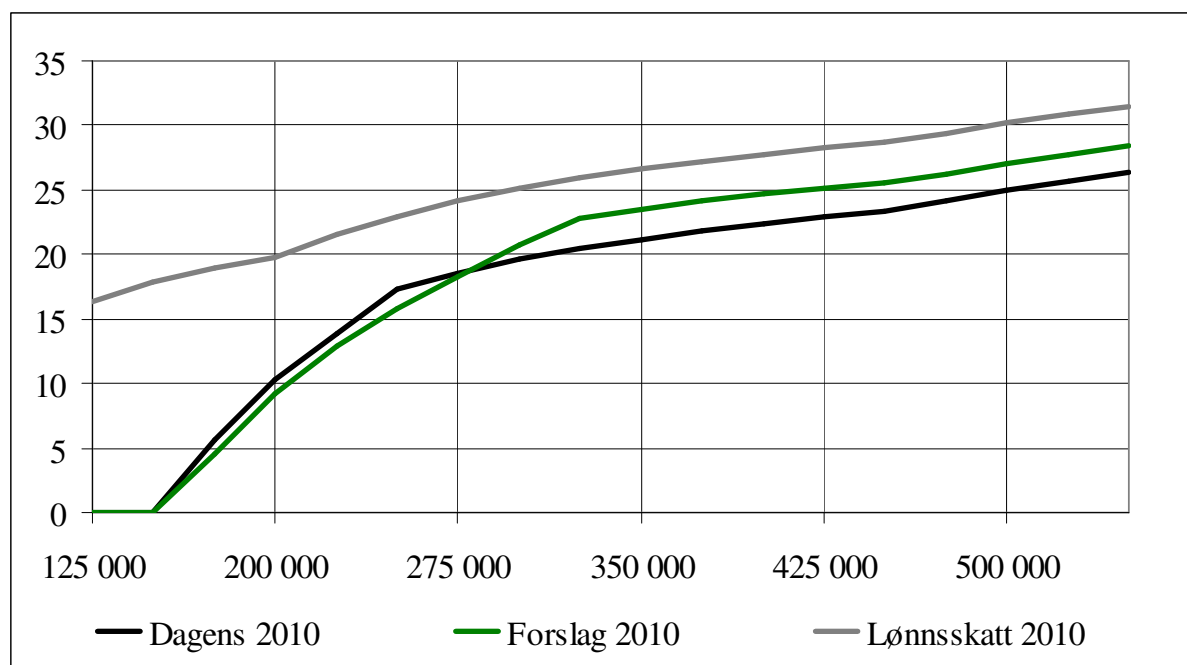
En sammenlikning av regjeringens høringsforslag med dagens pensjonistbeskatning

I tabell 4 sammenlikner høringsforslaget med dagens skattesystem for pensjonsinntekter. Det samme gjøres i figur 2. Også her er det i dagens skattesystem forutsatt samme formuestillegg i beregningen etter skattebegrensningsregelen som i tabell 1.

Tabell 4: Regjeringens forslag til ny pensjonistbeskatning sammenliknet med dagens

Brutto pensjon	151 600	156 500	175 000	247 100	281 000	321 200	400 000
A: Dagens pensjonistkatt	0	2 100	9 900	42 300	52 800	65 300	89 700
- i pst av brutto pensjon	0,0	1,3	5,7	17,1	18,8	20,3	22,4
B: Forslag til ny pensjonistkatt	0	0	7 800	38 400	52 800	72 800	98 600
- i pst av brutto pensjon	0,0	0,0	4,5	15,5	18,8	22,7	24,6
Endring i kroner (B-A)	0	-2 100	-2 100	-3 900	0	7 500	8 900
Endring i prosentpoeng	0,0	-1,3	-1,2	-1,6	0,0	2,4	2,2

Figur 2: Skatt for pensjonsinntekter, dagens system og regjeringens forslag, 2010

Vi ser at:

- Skjermingen for de lave pensjonsinntektene beholdes. Det blir fortsatt nullskatt for de med litt over minstepensjon. Grensen for nullskatt øker med omlag 5 000 kroner til 156 500 kroner i forhold til dagens system
- Pensjonsinntekter opp til 281 000 kroner får en skattelette på 2 100 til 3 900 kroner tilsvarende 1,2 til 1,6 prosent av brutto pensjon. For de fleste med pensjoner opp til 281 000 kroner ligger skatteletten noe over 2000 kroner. Det er kun pensjonsinntekter i intervallet 241 000 - 254 000 kroner som får en skattelette på mer enn 3 000 kroner
- Skatteletten er størst for en pensjonsinntekt på 247 000 kroner som er en typisk pensjon for en AFP-pensjonist med 410 000 kroner i folketrygdgrunnlag (javn inntekt) eller en typisk alderspensjon for en offentlig ansatt som har en sluttlønn på 360 000 kroner
- Pensjonsinntekter over 281 000 kroner får skatteøkninger på 2000 til 12 000 kroner. I inntektsintervallet 281 000 - 321 000 kroner går skatteøkningen raskt opp til 7 500 kroner

Skatteøkning for 60-70 prosent av offentlig heltidsansatte som går av med pensjon

Heltidsansatte med gjennomsnittsinntekter vil få en skatteskjærpelse på flere tusen kroner med regjeringens forslag.

En heltidsansatt med sluttlønn tilsvarende gjennomsnittslønn i offentlig sektor (anslått til 425 000 kroner i 2010) vil få en pensjon på 293 000 kroner. Denne personen vil få en skatteøkning på 2 300 kroner med regjeringens forslag.

En heltidsansatt med sluttlønn tilsvarende gjennomsnittslønn for statsansatte (anslått til rundt 450 000 kroner i 2010) vil få en pensjon på 310 000 kroner. Denne personen vil få en skatteøkning på 5 500 kroner med regjeringens forslag. En lønn på 450 000 kroner i 2010 vil også være gjennomsnittet for alle heltidsansatte i hele økonomien. Privatansatte med tilsvarende pensjoner som offentlig ansatte vil dermed få samme skatteøkning.

I kommunal sektor vil omlag 60 prosent¹ av de heltidsansatte som går av med pensjon få skatteøkning på flere tusen kroner. For nye statspensjonister vil andelen være høyere fordi gjennomsnittslønna er nesten 50 000 kroner høyere enn i kommunal sektor.

Ny regulering gir redusert skatteøkning over tid

Pensjonsreformen innebærer at løpende forskjellig regulering av pensjonsgrunnlag og løpende pensjoner. Pensjonsgrunnlag og oppsatte rettigheter skal reguleres med lønnsveksten. En pensjon under utbetaling skal derimot reguleres med lønnsveksten og deretter fratrekkes 0,75 prosent. Er lønnsveksten 4 pst skal løpende pensjoner reguleres med omlag 3,22 prosent.

Hvis vi legger til grunn at alle fradrag og fradragsgrenser i skattesystemet reguleres med lønnsveksten (regjeringen har ikke sagt dette i høringsnotatet, men det virker naturlig å legge det til grunn), vil en løpende pensjon som underreguleres i forhold til lønnsveksten etter hvert

¹ Beregningen bygger på tall fra PAI-registret, 1953-årgangen.

få lavere effektiv beskatning. Det vil f.eks. ta 13 år for en pensjonsinntekt på 310 000 kroner, som med regjeringens forslag vil få en skatteøkning på 5 500 kroner i 2010, å bli regulert ned til samme nivå som det lønnsjusterte "skjæringspunktet" der regjeringens forslag verken gir skatteøkning eller skattereduksjon (i 2010 eller senere hvis alle fradrag lønnsjusteres).

Underreguleringen gjør med andre ord effekten av skatteskjerpelsen mildere etter som årene går for den enkelte pensjonist. Denne effekten vil være sterkest for lave og mildere pensjonsinntekter fordi progresjonen i pensjonistbeskatningen er sterkest for disse inntektsnivåene.

Tabell 5 viser effekten over tid for den enkelte pensjonist av at skattesystemets fradrag og fradragsgrenser lønnsreguleres, mens den løpende pensjonen reguleres med lønnsveksten fratrukket 0,75 prosent.

- Pensjonist A er 65 år og har en pensjon på 310 000 kroner i 2010. Han vil med regjeringens forslag til ny pensjonistbeskatning få 5 500 kroner i skatteøkning sammenliknet med dagens system. Etter 13 år, dvs. når pensjonist A er 78 år, vil underreguleringen av pensjonen ha brakt denne på linje med det nye skatteforslagets "skjæringspunkt", det pensjonsnivået som verken får skatteøkning eller skattereduksjon. I 2010 er dette en pensjon på 281 000 kroner. Skal det nye skattesystemet opprettholde samme skattetrykk må dette "skjæringspunktet" lønnsreguleres.
- Pensjonist B har en pensjon i 2010 som er lik nivået for "skjæringspunktet", dvs 281 000 kroner. Pensjonist B får ingen skatteøkning i 2010. Etter 10 år vil pensjonen, på grunn av underreguleringen, være 93 pst av nivået for det lønnsjusterte "skjæringspunktet". Pensjonist B vil som 75-åring ha en skatteprosent som er 1,8 prosentpoeng lavere enn 10 år tidligere, tilsvarende 8 600 kroner i 2010.

Tabell 5: Effekten av et lønnsregulert skattesystem og underregulerte pensjoner

Alder	Lønnsregulert "skjærings- punkt" (S) i skattesystemet, 2010-nivå	Pensjonist A		Pensjonist B	
		Pensjon	Pst av S	Pensjon	Pst av S
65	281 000	310 000	110	281 000	100
70	281 000	300 900	107	272 700	97
75	281 000	287 700	102	260 800	93
78	281 000	281 300	100	255 000	91
80	281 000	277 100	99	251 200	89
85	281 000	267 000	95	242 000	86

For alle pensjoner vil underreguleringen redusere verdien av pensjonen sammenliknet med et lønnsjustert system. På den annen side vil noe av underreguleringen bli kompensert gjennom lavere effektiv beskatning. For person A underreguleres pensjonen tilsvarende 22 000 kroner eller 7 pst på 10 år sammenliknet med et lønnsjustert system, mens skatten i samme tidsrom går ned 11 000 kroner tilsvarende 2,2 prosentpoeng. I dette tilfellet "kompenserer" med andre ord skattesystemet for halvparten av underreguleringen av den løpende pensjonen etter 10 år.

Alternative beregninger som skjermer gjennomsnittlige pensjoner

Vi har vist at "skjæringspunktet" på 281 000 kroner for regjeringens forslag til ny pensjonistbeskatning er satt en god del lavere enn den pensjon en offentlig heltidsansatt med gjennomsnittslønn kan vente å få. Tabell 6 viser at antatt lønnsnivå for en heltidsansatt i offentlig forvaltning i 2010 vil ligge på 425 000 kroner. I økonomien som helhet antas gjennomsnittslønna for heltidsansatte å ligge på 450 000 kroner i 2010.

Tabell 6: Anslag på gjennomsnittslønn 2010 og korresponderende offentlige tjenstepensjoner eller tilsvarende private tjenstepensjoner

	Lønn	Pensjon
<i>Lønn per årsverk</i>		
Alle	433 000	299 000
Industri	433 000	299 000
Offentlig forvaltning	417 000	287 000
<i>Lønn per heltidsansatt</i>		
Alle	449 000	310 000
Industri	440 000	304 000
Offentlig forvaltning	425 000	293 000

Kilde: Teknisk beregningsutvalg og egne anslag for 2010.

Vi har videre vist at skatteøkningene for offentlige tjenstepensjonister med sluttlønn på 425 000 - 450 000 kroner vil være fra 2 300 - 5 500 kroner med regjeringens forslag.

Her skal vi se hvordan slike gjennomsnittsinntekter kan vernes mot skatteøkning i et nytt system. Det tas sikte på at nytt "skjæringspunkt" skal være ved 300 000 kroner i pensjon, dvs ingen skatteøkning eller skattelette for nye pensjonister i 2010 som har hatt gjennomsnittlige lønninger for heltidstilsatte i offentlig sektor eller tilsvarende pensjoner i privat sektor.

Tabell 7 oppsummerer de endringer som er gjort i parametrene i forhold til regjeringens høringsforslag. Sentrale parametere er:

- Avkortingssatsen i det nye skattefradraget. Denne bestemmer hvor raskt skattefradraget skal trappes ned for pensjonsinntekter som er større enn 156 500 kroner. Lavere avkortingssats gir isolert sett og sammenliknet med regjeringens forslag, større skattefradrag for pensjoner fra 250 000 til 330 000 kroner, med andre ord rundt og særlig over 281 000 kroner som er "skjæringspunkt" i regjeringens forslag. Lavere avkortingssats flytter "skjæringspunktet" oppover.
- Trygdeavgiften. Økt sats i trygdeavgiften kan brukes for å motvirke inntektstapet av andre satsreduksjoner som trekker skattene ned. Endringer i trygdeavgiften virker proporsjonalt for alle pensjonsinntekter som betaler skatt.

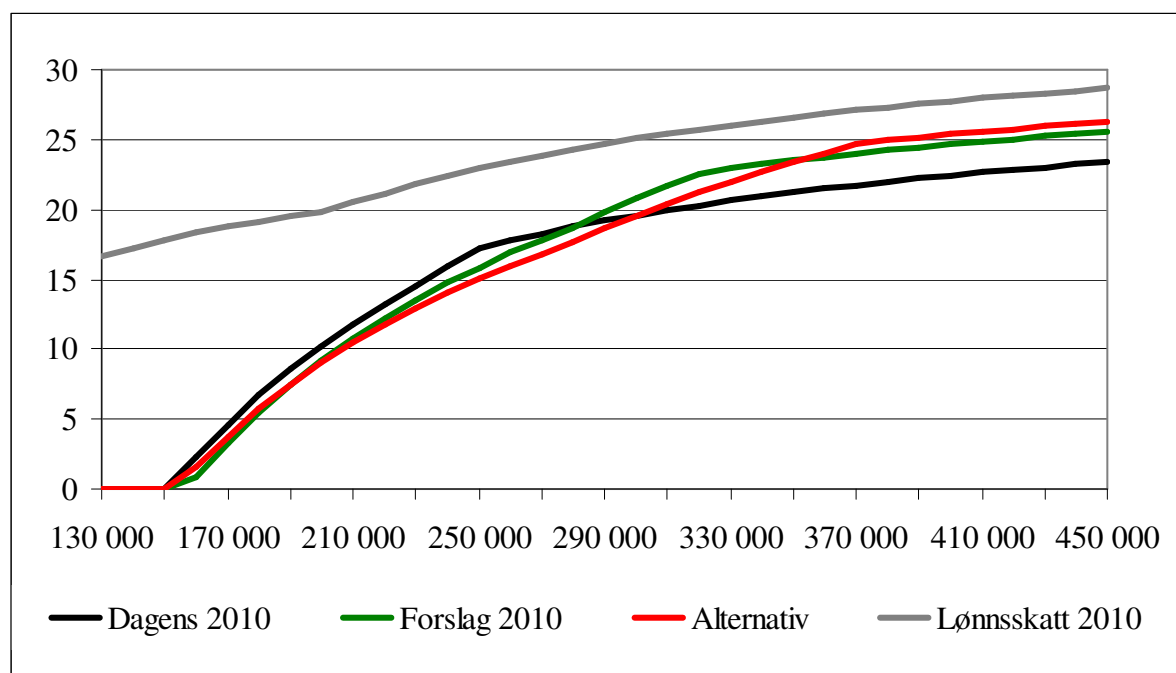
- Satsen i minstefradraget. En satsendring påvirker bare pensjonsinntekter under 240 000 kroner så lenge minstefradragets øvre grense er 72 800 kroner. Endring i satsen kan brukes til å balansere utslag av andre satsendringer som gir for "for store" utslag for pensjoner under 240 000 kroner.

Tabell 7: Alternative beregninger som ikke øker pensjonistskatten for en offentlig ansatt med gjennomsnittslønn

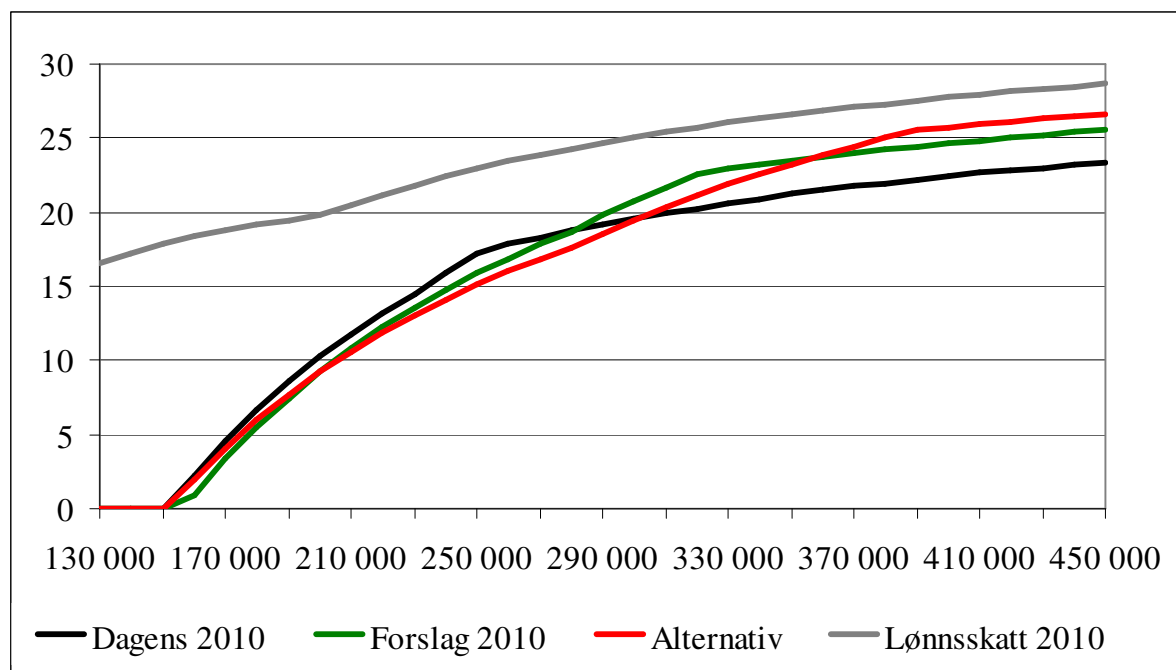
	Høringsforslag	Alternativ 1	Alternativ 2	Alternativ 3
Avkortingssats skattefradrag	17 pst	13 pst	12 pst	13 pst
Skattefradraget uttømt ved	321 000 kr	371 000 kr	389 000 kr	371 000 kr
Trygdeavgift	4,7 pst	5,4 pst	5,8 pst	5,0 pst
Sats minstefradrag	26 pst	26 pst	26 pst	23 pst
"Skjæringspunkt"	281 000 kr	300 000 kr	300 000 kr	300 000 kr

Resultatet av de alternative beregningene er vist i figurene 3-5. Felles for de tre alternativene er at "skjæringspunktet" for skattelette/skatteøkning går ved 300 000 kroner og ikke 281 000 kroner som i regjeringens forslag. På den måten skjermes bl.a. store grupper i offentlig sektor fra skatteskjerpelse. Dette oppnås først og fremst ved en lavere avkortingssats i skattefradraget. Alle alternativene har høyere trygdeavgift enn i regjeringens forslag. Det gir en noe større skatteøkning for pensjonsinntekter over omlag 360 000 kroner sammenliknet med regjeringens opplegg.

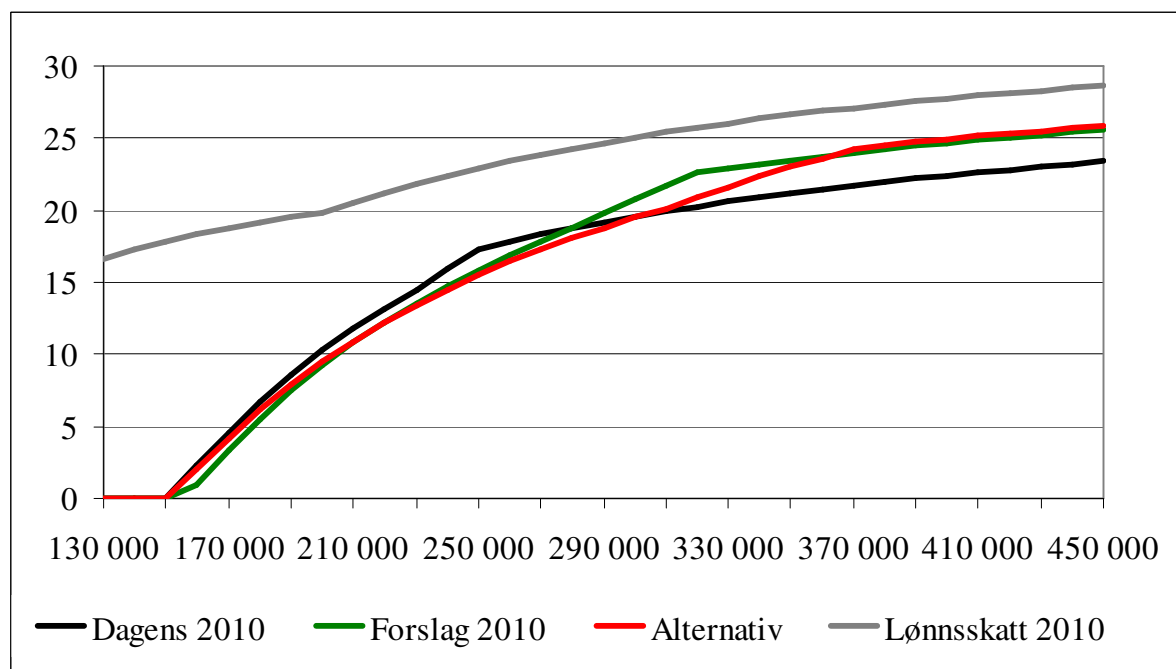
Figur 3: Redusert sats for avkorting av skattefradraget kombinert med økt trygdeavgift (alternativ 1)

Figur 4: Som alternativ 1, men større reduksjon i avkortingssatsen og større økning i trygdeavgiften (alternativ 2)

Figur 5: Redusert sats for avkorting av skattefradraget kombinert med økt trygdeavgift og redusert sats i minstefradraget (alternativ 3)

Pensjonsreformen og ny pensjonistbeskatning

Regjeringen begrunner ikke de fordelingsmessige utslagene av forslaget. Det nye skattesystemet for pensjonister skal ifølge regjeringen først og fremst støtte opp under et mer fleksibelt pensjonssystem.

En måte å tolke forslaget på er at det skal virke kompenserende i forhold til den nye fleksibiliteten i pensjonsreformen. Mange av de som går av tidlig i privat sektor, f.eks. ved 62 år, vil få pensjoner under det foreslåtte "skjæringspunktet" på 281 000 kroner. Her vil vi finne mange av "sliterne". Disse vil med forslaget få skattelette. De som står lenge i arbeid vil få høy pensjon og skatteøkning. Regjeringens forslag bøter således på noen av de sosialt sett mindre gode sidene av pensjonsreformen.

De utslitte skal støttes og de utholdne snytes. Snytes skal også mange offentlig ansatte.

Pensjonskommisjonen og senere Perspektivmeldingen viste at de to store innstrammingsforslagene, levealderjustering og indeksering, ikke alene var nok til å dekke de framtidige pensjonsforpliktelsene som følger av eldrebølgen. Om lag en tredel av inndekningsbehovet må dekkes på andre måter, f.eks. gjennom skatteøkninger.

Med de utfordringer vi ser i forbindelse med eldrebølgen er det ingen tvil om at pensjonistene i framtida også må bære noe mer av de økte utgiftene til pleie og omsorg. Denne økte byrden kan ikke alene legges på lønnstakerne eller andre deler av skattesystemet. Inntil videre bestemmes skattenivået derimot av regjeringens "skatteløfte" som sier at det samlede skattenivået ikke skal økes. I god tid før eldrebølgen slår kraftig ut i form av økte utgifter til helse og omsorg, rundt 2020, må "skatteløftet" heves og skattene økes for å sikre viktige velferdstjenester til de eldre. Alternativet til skatteøkning er kraftig redusert tjenestekvalitet eller privatisering av helse og eldreomsorgen.

Kan vi av regjeringens forslag til ny pensjonistbeskatning se hvilken vei de rødgrønne ønsker å gå ved neste korsvei? Ja, i den grad pensjonistene som gruppe må ta sin skjerv, må middels og høye pensjoner vente ytterligere skatteøkning og tilnærming til skattenivået for lønnstakere, mens de lavere pensjonene fortsatt vil bli skjermet.

Pensjonsreformen vil gi større forskjeller mellom folk som pensjonister i framtida enn det vi er vant til i dag. Behovet for å skjerme de med de laveste pensjonsinntektene vil bli større. SSB har f.eks. beregnet at hele 30 pst av kvinnene vil ende opp som minstepensjonister i folketrygden i 2050. Nå vil selvsagt mange av disse ha AFP og tjenstepensjon i tillegg, men pensjonsreformen vil snu en del sannheter på hodet, det er ikke mer enn få år siden vi så for oss at minstepensjonisten i folketrygden var en utdøende rase.

Unio har 285.000 medlemmer : lærere, lektorer, førskolelærere, sykepleiere, forskere, politi, prester, fysioterapeuter, ergoterapeuter, diakoner, skatterevisorer, konsulenter og ledere

Unio vil sikre og videreutvikle velferdsstaten og samfunnets fellesverdier : sikre full sysselsetting : øke forskningen : kjempe mot offentlig fattigdom og privatisering av sentrale offentlige tjenester : øke verdsettingen av utdanningsgrupper i offentlig sektor : sikre gode trygde- og pensjonsordninger

Unio

UTDANNINGS
FORBUNDET

**FORSKER
FORBUNDET**

**POLITIETS
FELLESFORBUND**

 Presteforeningen

 Det Norske Diakonforbund
The Norwegian Association of Deacons

Skatterevisorenes Forening